

Gemensamma regler för nomineringsprocesser

Dessa regler utgör en bilaga till partistadgarna. De gäller för samtliga nomineringsprocesser inför allmänna val inom Miljöpartiet de grönas partidistrikt och lokalavdelningar.

Grundläggande mål och principer för nomineringsprocesserna

De övergripande målen för nomineringsprocesser till allmänna val i Miljöpartiet de gröna är:

- att utse kandidater som är lämpliga för uppdraget och goda representanter för partiet,
- att värna mångfalden och bidra till att Sveriges folkvalda församlingar får en allsidig sammansättning, samt
- att främja såväl återväxt som kontinuitet inom partiet.

Partistadgarna innehåller bindande rotationsregler för riksdagsuppdrag. Principerna bakom de reglerna ska vara vägledande också för andra nomineringsprocesser, med hänsyn tagen till de olika förutsättningar som kan gälla i olika delar av landet och partiet. I alla nomineringsprocesser ska partiet också sträva efter att främja jämställdheten mellan könen, att uppnå en mångfald av bakgrunder, erfarenheter och perspektiv bland kandidaterna samt att bidra till att de folkvalda församlingarna får en i alla avseenden allsidig sammansättning och därigenom speglar befolkningen. Det kan ibland innebära att underrepresenterade grupper behöver lyftas fram.

Den svenska valberedningstraditionen är ett kraftfullt verktyg för att nå flera av ovan nämnda mål. I nomineringsprocesserna är valberedningarnas främsta uppdrag just att bidra till att dessa mål uppnås. Detta sker bland annat genom att valberedningarna sätter sig in i vad uppdragen innebär och kräver, granskar kandidaterna samvetsgrant och lägger förslag som ser till helheten.

Miljöpartiet ser positivt på personval. Partiets kandidater uppmuntras att bedriva personvalskampanj. Sådana ska dock alltid genomföras på ett sätt som kan stärka partiet, och aldrig med budskap eller metoder som framställer andra gröna kandidater i negativt ljus.

Regler för nomineringsprocesserna i partidistrikt och lokalavdelningar

§ 1 Fastställande av regler

Dessa regler fastställs av kongressen tre år före det ordinarie val för vilket de gäller. Tilläggsregler med preciseringar antas av partidistriktet på den ordinarie årsstämma som infaller mer än två men mindre än tre år före ordinarie val samt av lokalavdelningarna efter detta, dock senast på årsmötet året före ordinarie val. Tilläggsregler får inte strida mot dessa gemensamma regler.

Övergångsregel: Inför 2018 års allmänna val fastställs dessa regler av kongressen 2016, och samtliga tilläggsregler av respektive distrikts/avdelnings högsta beslutande organ under 2017.

§ 2 Beslut om valsedlar

I enlighet med partistadgarna fastställs partiets valsedlar av det högsta beslutande organet i partidistriktet (riksdags- och landstingsval) respektive lokalavdelningarna (kommunval). Om ett partidistrikt omfattar flera riksdags- eller landstingsvalkretsar respektive om en lokalavdelning omfattar flera kommuner får beslutet delegeras till valkrets- respektive kommunnivå. När det gäller riksdags- och kommunval så ska sådant delegationsbeslut fattas om det begärs av en berörd valkrets/kommun.

I samtliga fall så ska en av de beslutsprocesser som beskrivs i avsnittet ”Alternativa beslutsprocesser” i dessa regler användas.

Två eller flera olika valsedlar för samma valkrets får fastställas endast om det föreligger synnerliga skäl och då först efter godkännande av distriktsstyrelsen (kommunval) respektive partistyrelsen (landstings- och riksdagsval).

Valsamverkan med annat politiskt parti eller annan organisation får endast ske efter godkännande av partistyrelsen. I sådana fall gäller den beslutsprocess som de berörda organisationerna kommer överens om.

§ 3 Valbarhet och rösträtt

Endast medlemmar i Miljöpartiet de gröna får kandidera på partiets valsedlar i allmänna val. Medlemsavgiften måste erläggas senast en vecka innan valsedeln fastställs. En lokalavdelning får besluta att ingen får kandidera på så kallad valbar plats samtidigt i både kommun- och landstingsvalet. Utöver vad som nämnts i detta stycke får inga andra begränsningar av valbarheten göras än vad som följer av lag. Detta hindrar inte att det inom ett landsting eller en kommun används separata valsedlar för olika landstings-/kommunvalkretsar, och att kandidater bosatta inom respektive valkrets ges företräde på den valkretsens lista. En medlem som under nomineringsprocessen ännu inte är bosatt i en given valkrets, men som anmäler att hen före valdagen kommer att flytta dit, får kandidera i den valkretsen.

I samband med att en kandidat anmäler eller bekräftar sin kandidatur får hen välja att ange till vilket eller vilka hen kandiderar av topposition, övrig s.k. valbar plats respektive s.k. icke valbar plats. En kandidat ska inte anses valbar till en plats på valsedeln som hen på detta sätt angett att hen inte önskar kandidera till.

Alla som är medlemmar i distriktet respektive avdelningen i fråga vid omröstningstillfället och som då hade varit partimedlemmar i minst en månad ska behandlas lika vad gäller rösträtt i nomineringsprocesser, såväl på möten som i eventuella provval och andra sammanhang. Den som varit partimedlem i mindre än en månad saknar rösträtt. I tilläggsregler får denna tidsgräns sättas till mer än en månad, dock inte till mer än tre månader.

Rösträtten utövas i alla sammanhang personligen. Röstning genom fullmakt får inte förekomma.

§ 4 Tidsgränser

Slutgiltigt beslut av distriktets/avdelningens högsta beslutande organ om att fastställa en valsedel ska för riksdagsval fattas senast den sista januari valåret, och för landstings- och kommunval senast en månad före sista datum för anmälan till Valmyndigheten.

Sista tidpunkt för att nominera eller kandidera ska för riksdagsval infalla tidigast under augusti och senast under november året före valår. För landstings- och kommunval gäller tidigast under september året före valår och senast under januari valåret. Minst två månader före denna tidpunkt bör information skickas till medlemmarna om möjligheten att kandidera och nominera, hur man går till väga och när det senast måste göras.

En fullständig lista över kandidater, eventuella skriftliga presentationer samt valberedningens förslag med motivering (valhandlingarna) ska presenteras senast två veckor före det möte på vilket beslut om valsedeln ska fattas. Om beslutande medlemsomröstning ska hållas ska valhandlingarna presenteras senast två veckor innan omröstningen inleds. Om provval hålls ska detta göras vid sådan tidpunkt att resultatet kan presenteras senast en månad före sista tidpunkt för valberedningen att avlämna sitt förslag. Provval samt beslutande medlemsomröstningar ska pågå under minst en och högst tre veckors tid.

Trots vad som sägs i stycke 1-2 om sista tidpunkt för att fastställa valsedeln respektive att nominera/kandidera så får sena nomineringar göras (men då utan att beaktas av valberedningen), och distriktets/avdelningens högsta beslutande organ eller styrelse får även efter fastställande av valsedeln lägga till kandidater i slutet på listan. Det får i tilläggsregler anges att nyss nämnda möjligheter till sena nomineringar och tillägg inte ska finnas.

För tidsgränser för fastställande av regler, se § 1.

§ 5 Beredning av val

Alla val som styrs av dessa regler ska beredas. En särskild valberedning får väljas med den enda uppgiften att bereda en viss valsedel eller uppsättning valsedlar, vilket i så fall ska anges i tilläggsreglerna för distriktet/avdelningen. Om så inte görs fylls den funktionen av distriktets/avdelningens ordinarie valberedning. Om en särskild valberedning utses ska så ske i god tid före sista tidpunkt för nominering. Valberedningens ledamöter ska genomgå av partiet anordnad utbildning för uppdraget eller visa att de förvärvat motsvarande kunskaper på annat sätt.

Det bör i möjligaste mån undvikas att personer som själva avser att kandidera ingår i valberedningen för den aktuella valsedel. Om en person som ingår i valberedningen ändå kandiderar till en viss valsedel bör hen inte delta i beredningen av den valsedel. Detta kan i sig vara en anledning att utse en sådan särskild valberedning som nämns i föregående stycke. Ett exempel på när undantag från denna princip är motiverade är i avdelningar som har så få medlemmar att den vore orimligt svår att upprätthålla.

Valberedningen ansvarar för att valet utlyses. Valberedningen ska ta emot nomineringar och kandidaturer och får också på egen hand uppsöka personer med uppmaning om att kandidera. Sådan uppsökande verksamhet ska bedrivas i den utsträckning som krävs för att uppnå de övergripande mål som slås fast i dessa regler.

Valberedningen ska använda sig av den information som finns tillgänglig om kandidaterna i form av exempelvis presentationer, meritförteckningar, provvalsresultat och befintlig kunskap hos valberedningens medlemmar. Resultatet av ett eventuellt provval får inte ges någon formell särställning gentemot andra underlag. Valberedningen ska eftersträva att intervjua så stor andel av kandidaterna som möjligt, med särskilt fokus på kandidater till de övre platserna på en valsedel. Innan någon föreslås till så kallad valbar plats på en riksdagsvalsedel eller till förstaplatsen på en kommun- eller landstingsvalsedel, samt annars när det bedöms relevant, bör valberedningen ta referenser och intervjua dessa.

Valberedningen ska i utformandet av sitt förslag beakta de övergripande mål och principer som slås fast i dessa regler. Inom ramen för de målen och principerna, och med beaktande av valberedningens rätt och skyldighet att i enskilda fall självständigt väga olika faktorer mot varandra, får tilläggsregler ange närmare direktiv för valberedningens arbete.

§ 6 Röstning och rösträkning

Vid provval och beslutande medlemsomröstning får omröstning ske antingen via brev eller via ett internetbaserat omröstningssystem (eller en kombination). Andra omröstningar rörande själva kandidatlistorna ska ske på ett fysiskt möte med det högsta beslutande organet i distriktet/avdelningen. Andra beslut som rör nomineringsprocessen, såsom fastställande av tilläggsregler, får fattas på valfritt sätt av de ovan uppräknade. Omröstningar i personfrågor ska vara slutna om det finns mer än ett beslutsförslag.

Om omröstning sker via Internet antas rösträkning genomföras automatiskt. Om omröstning sker via brev eller på fysiskt möte ska ett lämpligt antal rösträknare väljas. Den eller de som administrerar en Internet-omröstning samt de som är rösträknare vid manuell rösträkning får inte själva vara kandidater i det val de ska räkna rösterna i, och inte heller på annat sätt vara jäviga, såvida det inte

gäller en avdelning med så få medlemmar att denna princip vore orimligt svår att upprätthålla. Distriktets/avdelningens revisorer ska beredas möjlighet att granska såväl manuell som automatisk rösträkning.

§ 7 Kvotering

Valsedlar bör kvoterats med avseende på kön. Kvotering kan vara antingen rak (ena juridiska könet på udda numrerade platser på valsedeln, andra juridiska könet på jämnt numrerade platser) eller parvis (varje par av en udda numrerad plats och därpå följande jämnt numrerad plats på valsedeln ska innehålla en person av vardera juridiskt kön, i någon ordning). Om det finns fler kandidater av ett kön hanteras detta antingen genom att ordinarie kvotering tillämpas så långt ner på valsedeln som det är möjligt, eller genom att ordinarie kvotering tillämpas på s.k. valbara platser, varefter könen varvas proportionerligt.

Vilken kvoteringsmodell som används ska anges i tilläggsregler. Om så inte görs används parvis kvotering, så långt ner på valsedeln som det är möjligt. Det får anges i tilläggsregler att kvotering inte ska tillämpas i de fall där det skulle fått till följd att en man flyttas uppåt på valsedeln. En sådan bestämmelse får avse antingen hela valsedeln eller endast ett visst antal platser högst upp på valsedeln. Eventuella avvikelser från användning av juridiskt kön vid kvotering (exempelvis att kandidater själva får välja sin könskvot) ska anges i tilläggsregler.

Valsedlar får också, om det finns skäl därtill, kvoterats med avseende på något annat än kön. Sådana bestämmelser ska i så fall införas i tilläggsreglerna och godkännas av distriktsstyrelsen (kommunval) respektive partistyrelsen (landstings- och riksdagsval).

§ 8 Kandidatförsäkran

Alla kandidater måste underteckna en kandidatförsäkran för varje nivå (riksdag, landsting, kommun) som de kandiderar till (ej att förväxla med den kandidatförklaring som inlämnas till valmyndigheten). Den som inte gör det inom fastställd tid stryks från valsedeln i fråga. Kandidatförsäkran för riksdagsval samt mallkandidatförsäkran för landstings- och kommunval fastställs av partistyrelsen. Kandidatförsäkran för landstingsval fastställs av partidistriktet. Kandidatförsäkran för kommunval fastställs av lokalavdelningarna. Om så kallad partiskatt tillämpas ska denna regleras i kandidatförsäkran på respektive nivå.

§ 9 Extra val och omval

I händelse av extra val eller omval ska samma kandidatlistor användas som vid föregående ordinarie val. Ändringar får dock göras enligt följande:

- Kandidater som inte längre är valbara eller inte längre vill kandidera *ska* strykas
- Kandidater som sedan den ursprungliga valsedeln fastställdes har visat sig uppenbart olämpliga *får* strykas
- Kandidater som i föregående val blev personvalda *får* flyttas uppåt på listan i enlighet med personvalsresultatet
- Om en kandidat på så kallad valbar plats stryks enligt ovan *får*, efter beredning, särskild omröstning hållas för att ersätta denna
- Om ändringar har gjorts enligt någon av föregående punkter *får* justeringar göras för att valsedeln ska uppfylla tidigare beslutade kvoteringsregler

Om strykningar enligt ovan leder till en valsedel som utifrån antal kandidater, mångfaldsperspektiv eller på annat sätt är olämplig att använda *får*, efter godkännande av distriktsstyrelsen (kommunval) respektive partistyrelsen (landstings- och riksdagsval) samt efter beredning, särskild omröstning hållas för att lägga till nya kandidater.

I övrigt beslutar distriktsstyrelsen (kommunval) respektive partistyrelsen (landstings- och riksdagsval) vilka regler som ska gälla i samband med extra val eller omval.

Alternativa processer

Fyra olika processer får användas för att fastställa valsedlar: antingen fastställs valsedeln genom omröstning på ett möte eller genom en beslutande medlemsomröstning, och antingen hålls ett provval eller så görs inte det. Processerna beskrivs närmare nedan. Därefter följer en beskrivning av olika sätt (gemensamma för samtliga fyra processer) på vilka listans totala omfattning kan fastställas. Mindre lokalavdelningar rekommenderas att använda process 1.

Process 1: Omröstning på möte utan föregående provval

1. Partidistriktets/lokalavdelningens högsta beslutande organ ska hålla ett särskilt möte för fastställande av valsedlar, nedan kallad valkonferens, inom de tidsgränser som anges i § 4 i avsnittet ”Regler för nomineringsprocesserna i partidistrikt och lokalavdelningar”.
Distriktets/avdelningens ordinarie årsstämma/årsmöte får utgöra valkonferens, förutsatt att den hålls inom angivna tidsgränser. Kallelse ska ske på samma sätt och i minst lika god tid som gäller för ordinarie årsstämma/årsmöte.
2. Utlysning av val, insamling av nomineringar/kandidaturer, valberedning, utsändning av handlingar m.m. ska ske inför valkonferensen i enlighet med vad som anges i avsnittet ”Regler för nomineringsprocesserna i partidistrikt och lokalavdelningar”.
3. En och samma valkonferens får behandla valsedlar till mer än ett allmänt val, exempelvis både landstings- och riksdagsval.
4. På valkonferensen ska valberedningen föredra sitt förslag. Det får anges i tilläggsregler att muntlig presentation av kandidater, pläderingar för kandidater och/eller debatt om valberedningens förslag ska få äga rum. Därefter påbörjas omröstningen.
5. Det får anges i tilläggsreglerna att omröstning ska genomföras plats för plats för en eller flera av de översta platserna på en valsedel. I så fall ska omröstning hållas om en plats i taget, rösterna räknas och resultatet presenteras innan omröstningen påbörjas för nästa plats.
6. När inga fler omröstningar plats för plats ska genomföras hålls en gemensam omröstning för resterande platser på valsedeln. Där så är lämpligt med hänsyn tagen till avdelningens storlek och andra relevanta omständigheter får det förenklade förfarande som beskrivs högst upp i avsnittet ”Alternativa valsystem” användas. I sådana fall genomförs inte steg 7-8 nedan.
7. Efter att resultatet av omröstningen i punkt 6 räknats samman och presenterats görs justeringar utifrån eventuella regler om:
  - a. Kvotering
  - b. Nedflyttning från s.k. valbar plats i enlighet med § 3 första stycket tredje meningen i avsnittet ”Regler för nomineringsprocesserna i partidistrikt och lokalavdelningar”
  - c. Valkretsanpassning i enlighet med § 3 första stycket femte meningen i avsnittet ”Regler för nomineringsprocesserna i partidistrikt och lokalavdelningar”
  - d. Nedflyttning eller strykning i enlighet med § 3 andra stycket i avsnittet ”Regler för nomineringsprocesserna i partidistrikt och lokalavdelningar”
8. Efter att justeringar genomförts i enlighet med punkt 6 ska mötet fastställa valsedeln.
9. Efter att valsedeln fastställts på detta vis, men innan den anmälts till berörd myndighet, får ändringar göras av, och endast av, följande skäl:
  - a. En kandidat som meddelar att hen inte önskar kvarstå på valsedeln ska strykas
  - b. En kandidat som inte inom föreskriven tid inlämnar kandidatförsäkran ska strykas
  - c. En kandidat som meddelar att hen, på grund av senare fattat beslut på annan organisationsnivå (distrikt/avdelning), inte längre får kvarstå på s.k. valbar plats på grund av sådana regler som avses i § 3 första stycket tredje meningen i avsnittet ”Regler för nomineringsprocesserna i partidistrikt och lokalavdelningar” ska flyttas ned eller, om kandidaten begär det, strykas
  - d. Om minst en strykning enligt punkterna a-c ovan genomförts ska eventuella kvoteringsregler tillämpas på nytt

- e. Sent tillägg av kandidater får göras i enlighet med § 4 fjärde stycket i avsnittet ”Regler för nomineringsprocesserna i partidistrikt och lokalavdelningar”

Alla eventuella förändringar enligt ovan ska bekräftas genom ett beslut av distriktets/avdelningens styrelse om slutgiltigt fastställande av valsedel.

Process 2: Beslutande medlemsomröstning utan föregående provval

1. En allmän medlemsomröstning bland partidistriktets/lokalavdelningens medlemmar ska hållas för fastställande av valsedlar inom de tidsgränser som anges i § 4 i avsnittet ”Regler för nomineringsprocesserna i partidistrikt och lokalavdelningar”. Information om medlemsomröstningen ska utsändas till samtliga medlemmar på samma sätt och i minst lika god tid som kallelse till ordinarie årsstämma/årsmöte.
2. Utlysning av val, insamling av nomineringar/kandidaturer, valberedning, utsändning av handlingar m.m. ska ske inför medlemsomröstningen i enlighet med vad som anges i avsnittet ”Regler för nomineringsprocesserna i partidistrikt och lokalavdelningar”.
3. Om samma distrikt/avdelning ska hålla medlemsomröstning om valsedlar till mer än ett allmänt val (exempelvis både landstings- och riksdagsval) så får dessa genomföras samtidigt, förutsatt att det medges av tidigare nämnda tidsgränser.
4. Det får anges i tillägsreglerna att en särskild omröstning om den första platsen på en valsedel ska hållas före den ordinarie medlemsomröstningen. I så fall ska denna omröstning hållas, rösterna räknas och resultatet presenteras innan den ordinarie omröstningen påbörjas.
5. Efter att resultatet av medlemsomröstningen räknats samman och presenterats görs justeringar utifrån eventuella regler om:
  - a. Kvotering
  - b. Nedflyttning från s.k. valbar plats i enlighet med § 3 första stycket tredje meningen i avsnittet ”Regler för nomineringsprocesserna i partidistrikt och lokalavdelningar”
  - c. Valkretsanpassning i enlighet med § 3 första stycket femte meningen i avsnittet ”Regler för nomineringsprocesserna i partidistrikt och lokalavdelningar”
  - d. Nedflyttning eller strykning i enlighet med § 3 andra stycket i avsnittet ”Regler för nomineringsprocesserna i partidistrikt och lokalavdelningar”
6. Efter att justeringar genomförts i enlighet med punkt 6 ska ett möte med distriktets/avdelningens högsta beslutande organ fastställa valsedeln.
7. Efter att valsedeln fastställts på detta vis, men innan den anmälts till berörd myndighet, får ändringar göras av, och endast av, följande skäl:
  - a. En kandidat som meddelar att hen inte önskar kvarstå på valsedeln ska strykas
  - b. En kandidat som inte inom föreskriven tid inlämnar kandidatförsäkran ska strykas
  - c. En kandidat som meddelar att hen, på grund av senare fattat beslut på annan organisationsnivå (distrikt/avdelning), inte längre får kvarstå på s.k. valbar plats på grund av sådana regler som avses i § 3 första stycket tredje meningen i avsnittet ”Regler för nomineringsprocesserna i partidistrikt och lokalavdelningar” ska flyttas ned eller, om kandidaten begär det, strykas
  - d. Om minst en strykning enligt punkterna a-c ovan genomförts ska eventuella kvoteringsregler tillämpas på nytt
  - e. Sent tillägg av kandidater får göras i enlighet med § 4 fjärde stycket i avsnittet ”Regler för nomineringsprocesserna i partidistrikt och lokalavdelningar”

Alla eventuella förändringar enligt ovan ska bekräftas genom ett beslut av distriktets/avdelningens styrelse om slutgiltigt fastställande av valsedeln.

Process 3: Omröstning på möte med föregående provval

1. Ett provval i form av en icke beslutande medlemsomröstning bland partidistriktets/lokalavdelningens medlemmar ska hållas inom de tidsgränser som anges i § 4 i avsnittet ”Regler för nomineringsprocesserna i partidistrikt och lokalavdelningar”. Information om provvalet ska utsändas till samtliga medlemmar på samma sätt och i minst lika god tid som kallelse till ordinarie årsstämma/årsmöte.
2. Utlysning av val, insamling av nomineringar/kandidaturer, utsändning av handlingar m.m. ska ske inför provvalet i enlighet med vad som anges i avsnittet ”Regler för nomineringsprocesserna i partidistrikt och lokalavdelningar”.
3. Om samma distrikt/avdelning ska hålla provval om valsedlar till mer än ett allmänt val (exempelvis både landstings- och riksdagsval) så får dessa genomföras samtidigt, förutsatt att det medges av tidigare nämnda tidsgränser.
4. Ett provval får genomföras antingen som en enda omröstning per val, eller som en ordinarie omröstning samt en särskild omröstning om den första platsen på valsedeln. En eventuell särskild omröstning om förstaplatsen ska genomföras samtidigt som den ordinarie omröstningen.
5. Efter att ha räknats samman ska resultatet av provvalet presenteras i enlighet med § 4 i avsnittet ”Regler för nomineringsprocesserna i partidistrikt och lokalavdelningar”.
6. Beslutsprocessen fortsätter därefter på samma sätt som i processen *Omröstning på möte utan föregående provval*, förutom att ytterligare insamling av nomineringar/kandidaturer inte behöver genomföras.

Process 4: Beslutande medlemsomröstning med föregående provval

1. Ett provval genomförs på det sätt som beskrivs i punkt 1-5 i processen *Omröstning på möte med föregående provval*.
2. Beslutsprocessen fortsätter därefter på samma sätt som i processen *Beslutande medlemsomröstning utan föregående provval*, förutom att ytterligare insamling av nomineringar/kandidaturer inte behöver genomföras.

Metoder för begränsning av valsedelns omfattning

Om inget annat anges i tillägsregler ska samtliga kandidater som fått minst en röst i mötes- eller medlemsomröstning om en valsedel faktiskt föras upp på valsedeln. Tillägsregler får ange att valsedelns omfattning ska begränsas på något av följande sätt:

- Det totala antalet namn på valsedeln får slås fast antingen i tillägsreglerna eller genom beslut på valkonferensen (processerna med omröstning på möte) respektive det möte som fastställer valsedeln (processerna med medlemsomröstning).
- Krav får ställas på att kandidater ska ha fått minst ett visst antal röster i mötes- eller medlemsomröstningen om valsedeln för att inkluderas. Detta antal ska anges i tillägsreglerna.
- En separat omröstning, med valsystemet *acceptansomröstning*, får hållas för att avgöra vilka kandidater som ska inkluderas. En sådan omröstning ska hållas efter den ordinarie omröstningen om valsedeln (processerna med omröstning på möte) respektive samtidigt med omröstningen om valsedeln (processerna med medlemsomröstning). Gränsen för acceptans ska anges i tillägsreglerna och får inte överstiga 25 %.

Alternativa valsystem

Om någon av processerna med omröstning på möte tillämpas så får valberedningens förslag till valsedel fastställas direkt genom enhälligt beslut. Om minst en röstberättigad begär det ska dock omröstning om valsedeln hållas enligt vad som följer härunder. Om olika meningar endast finns om en eller ett fåtal platser på valsedeln, medan enighet råder om övriga, får omröstningen begränsas till att gälla dessa platser, och valberedningens förslag i övrigt fastställas direkt. Om denna begränsade oenighet kan uttryckas som att det finns ett eller ett fåtal yrkanden på ändringar i valberedningens förslag så får omröstningen genomföras genom att dessa ändringsyrkanden ställs bifall mot avslag. Detta förenklade förfarande kan vara särskilt lämpligt i mindre lokalavdelningar.

Om inte det ovannämnda förenklade förfarandet används får fyra olika valsystem, beskrivna nedan, användas vid omröstningar om kandidatlistors utformning, inklusive provval – två generella och två för specifika ändamål. Dessa är:

1A. **Alternativröstning** (Instant Runoff Voting, IRV)

Detta system bygger på att de röstande rangordnar kandidater (alla eller några). Systemet har egenskapen att om en majoritet av de röstande vill se en viss kandidat som vinnare så kommer denne att vinna. Om ingen kandidat samlar egen majoritet kommer systemet att gynna kandidater som har starkt stöd hos många, även om det finns många (men färre) andra som aktivt ogillar dem. Det är mycket svårt att medvetet manipulera systemet genom taktikröstning, och vem en väljare sätter som andrahandsval riskerar aldrig att påverka förstahandsvalets chanser att vinna. Rösträkningen är enkel och om en ensam vinnare ska utses går det relativt snabbt, även för hand. Om en fullständig rangordning ska göras tar det dock lång tid att göra för hand om antalet kandidater är stort.

1B. **Rangordnade par** (Ranked Pairs, RP, Tidemans metod)

Detta system bygger på att de röstande rangordnar kandidater (alla eller några). Systemet har egenskapen att om en majoritet av de röstande vill se en viss kandidat som vinnare så kommer denne att vinna. Om ingen kandidat samlar egen majoritet kommer systemet att gynna kandidater som accepteras av många, även om de endast har starkt stöd hos ett litet fåtal. Det är mycket svårt att medvetet manipulera systemet genom taktikröstning, men vem en väljare sätter som andrahandsval kan teoretiskt riskera att påverka förstahandsvalets chanser att vinna. Rösträkningen är något mer komplicerad och tar mycket lång tid att göra för hand om antalet kandidater är stort.

2. **Skiljevalsmetoden**

Med detta system rangordnar de röstande inte kandidaterna, utan sätter istället ett kryss vid sin favoritkandidat. Om ingen kandidat får egen majoritet hålls en andra valomgång mellan de två som fått flest röster. Om ingen kandidat samlar egen majoritet kommer systemet, likt IRV, att gynna kandidater som är mångas förstahandsval, även om det finns många andra som aktivt ogillar dem. Systemet uppmuntrar i vissa situationer starkt till en typ av taktikröstning. Rösträkningen är enkel och går snabbt att göra, även för hand.

3. **Acceptansröstning**

Med detta system rangordnar de röstande inte kandidaterna, utan sätter istället ett kryss vid varje kandidat som de accepterar. Vid sådan användning som är aktuell här finns ingen risk för taktikröstning, och systemet gynnar eller missgynnar ingen särskild typ av kandidat. Rösträkningen är enkel och går snabbt att göra, även för hand.

System 1A och 1B – alternativröstning och rangordnade par – får användas såväl för att rangordna kandidater som för att utse en ensam vinnare, exempelvis vid en särskild omröstning om förstanamnet på en valsedel. System 2 – skiljevalsmetoden – får endast användas för att utse en ensam vinnare och då endast på fysiska möten. Dess sårbarhet för taktikröstning gör att den endast bör användas om antalet kandidater och/eller röstande är så litet att 1A och 1B båda framstår som orimligt komplicerade att använda. System 3 – acceptansröstning – får endast användas vid en

eventuell separat röstningsomgång för att avgöra vilka kandidater som ska inkluderas på en valsedel (se avsnittet "Alternativa processer"), inte för att rangordna dem. System 1A och 1B är alltså alternativ till, och fullt utbytbara mot, varandra, medan system 2 endast kan användas för att utse en ensam vinnare, inte för att rangordna samtliga kandidater. System 3 används för andra ändamål och kan inte ersätta något av de tidigare systemen.

Det ska anges i tillägsregler vilket valsystem som ska användas i vilken omröstning. Om en separat omröstning hålls om en eller flera av de översta platserna på en valsedel är det tillåtet att använda ett system i den omröstningen och ett annat i omröstningen om övriga platser.

System 1A: Alternativröstning

1. Varje röstande rangordnar kandidaterna på sin valsedel. Minst tio kandidater (eller samtliga, om antalet är mindre än tio) ska rangordnas. Tillägsreglerna får ange ett högre minsta antal än tio, eller att samtliga kandidater ska rangordnas.
2. Vid rösträkningen räknas antalet förstahandsröster för respektive kandidat. Om någon kandidat har fått en majoritet av rösterna har denna vunnit och räkningen kan avslutas.
3. Om ingen kandidat har fått en majoritet av rösterna stryks den kandidat som fått minst antal förstahandsröster från samtliga valsedlar. Om två eller flera kandidater delar på sistaplatsen räknas antalet andrahandsröster för dessa och den med det minsta antalet sådana stryks. Är det fortfarande oavgjort upprepas förfarandet för tredjehandsröster, och så vidare. Om det inte på detta sätt går att särskilja kandidaterna avgör lotten vilken som ska strykas. På de valsedlar där den strukna kandidaten hade fått förstahandsrösten anses nu nästa kandidat i rangordningen stå först.
4. Förstahandsrösterna räknas igen. Om någon kandidat nu har fått en majoritet av rösterna har denna vunnit och räkningen kan avslutas. Annars upprepas steg 3-4 tills så sker.
5. Om det, när endast två kandidater återstår, är oavgjort mellan kandidaterna hålls skiljeval mellan dessa, om det är fråga om en omröstning på ett fysiskt möte i vilken en ensam vinnare ska utses. Annars avgör lotten.
6. Steg 2-5 anger hur en ensam vinnare utses. Om alternativröstning används för att rangordna samtliga kandidater anses den på det viset utsedda vinnaren stå högst i rangordningen. Därefter stryks vinnarens namn från samtliga valsedlar och steg 2-5 upprepas tills en ny vinnare utsetts. Denna anses stå på andra plats i rangordningen. Detta upprepas sedan tills alla kandidater rangordnats.

System 1B: Rangordnade par

1. Varje röstande rangordnar kandidaterna på sin valsedel. Minst tio kandidater (eller samtliga, om antalet är mindre än tio) ska rangordnas. Tillägsreglerna får ange ett högre minsta antal än tio, eller att samtliga kandidater ska rangordnas.
2. Vid rösträkningen räknas för varje par av kandidater A och B antalet valsedlar där A är rangordnad över B (A:s poäng) och antalet där B är rangordnad över A (B:s poäng). Alla kandidater som inte rangordnats på en given valsedel anses stå på delad sistaplats på denna. På detta vis bestäms ett parvis resultat, där den parvisa vinnaren är den av A och B som har högst poäng. Oavgjorda resultat är möjliga. Om exempelvis 36 röstande har A ovanför B på sin lista medan 94 röstande har B ovanför A så är B den parvisa vinnaren med 94 poäng mot 36. Paret skrivs då B-A.
3. Alla par av kandidater rangordnas på så vis att det par i vilket den vinnande kandidaten har högst poäng placeras först i ordningen. Om den vinnande kandidaten i två olika par båda har lika många poäng jämförs poängen för de två förlorande kandidaterna, och det par där den förlorande

kandidaten har minst antal poäng placeras högre i ordningen. Om exempelvis A vunnit parvis över B med 56-32 och C vunnit parvis över D med 56-24 så placeras paret C-D ovanför paret A-B. Om även de förlorande kandidaterna i respektive par har samma poäng avgör lotten.

- Den ordnade lista med par som skapats i steg 3 går nu igenom uppifrån och ner. För varje sådant par "läses" den rangordning som anges av det parvisa resultatet, förutsatt att detta inte skapar en cirkulär rangordning. Till exempel, om det första paret är A-B så "läses" att A ska stå före B i den slutgiltiga rangordningen. Om nästa par är C-D så läses att C ska stå före D. Om nästa är D-A så läses att D (och därmed också C) ska stå före A (och därmed också B). Nu har ordningen C-D-A-B låsts. Om nästa par är B-D så hoppas detta över, eftersom vi annars skulle få cirkeln D-A-B-D. Om nästa par är C-A så konstateras att vi redan vet att C kommer före A (med D emellan) varför denna ordning redan är "låst".
- När steg 4 har genomförts för hela listan med par kommer detta att ha skapat en fullständig rangordning av samtliga kandidater. Är det någonstans oavgjort mellan två kandidater avgör lotten, såvida det inte är oavgjort om förstaplatsen och det är fråga om en omröstning på ett fysiskt möte i vilken en ensam vinnare ska utses, i vilket fall skiljeval istället hålls.
- Steg 2-5 anger hur en rangordning av samtliga kandidater görs. Om rangordnade par används för att utse en ensam vinnare utgörs denna helt enkelt av den kandidat som står högst i rangordningen.

System 2: Skiljevalsmetoden

- Varje röstande sätter på sin valsedel ett kryss framför den kandidat som denne föredrar. Endast ett kryss får sättas.
- Vid röstningen räknas antalet kryss för respektive kandidat. Om någon kandidat har fått en majoritet av rösterna har denna vunnit och räkningen kan avslutas.
- Om ingen kandidat har fått en majoritet av rösterna hålls en andra valomgång mellan de två kandidater som fick flest röster i den första omgången.
- Röstningen i den andra omgången går till på samma sätt som i den första.
- Vid röstningen räknas antalet kryss för respektive kandidat. Den kandidat som har fått flest kryss har vunnit. Vid oavgjort avgör lotten.

System 3: Acceptansröstning

- Varje röstande sätter på sin valsedel ett kryss framför alla kandidater som denne accepterar. Valfritt antal kryss får sättas.
- Vid röstningen räknas antalet kryss för respektive kandidat. Kandidaterna rangordnas sedan efter det totala antal kryss de har fått.
- Alla kandidater som fått minst så många kryss, i absoluta tal eller som andel av de avgivna rösterna, som i förväg angivits som gräns anses accepterade.